

Dosarul nr.1ra-298/2022
1-18044340-01-1ra-25022022

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

07 septembrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Timofti Vladimir,
Judecători – Țurcan Anatolie și Plămădeală Ghenadie,

examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat de către partea vătămată Bodean Andrei, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 09 noiembrie 2021, în cauza penală în privința lui

Baciu Ion xxxx

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 31.05.2018 – 11.06.2020;

Instanța de apel: 08.07.2020 – 09.11.2021;

Instanța de recurs: 25.02.2022 – 07.09.2022.

A C O N S T A T A T:

1. Prin sentința Judecătoriei Drochia, sediul Rîșcani din 11 iunie 2020, Baciu Ion a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art.155 Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa sub formă de amendă în mărime de 550 unități convenționale, ce constituie 27 500 lei.

A fost admisă parțial acțiunea civilă, fiind dispusă încasarea din contul lui Baciu Ion în beneficiul lui Bodean Andrei, suma de 10 000 lei, cu titlu de prejudiciu moral și suma de 8 000 lei, în calitate de cheltuieli de asistență juridică.

2. Pentru pronunțarea sentinței, prima instanță a constatat că Baciu Ion la data de 01 octombrie 2017 aproximativ la ora 20:45, deplasându-se cu automobilul de model „Volkswagen Polo” cu numărul de înmatriculare xxxx, la volanul căruia se afla cet. Baciu Victor, pe traseul M5, în apropierea s. Corlăteni raionul Rîșcani, forțat au stopat pe acostamentul traseului automobilul de model „Renault Cangoo” cu numărul de înmatriculare xxxx, condus de cet. Bodean Andrei, cu care au inițiat un conflict. În cadrul conflictului cet. Baciu Ion, având la sine arma de vânatoare de model „Benelli” cu seria nr. xxxx, a îndreptat-o în direcția cet. Bodean Andrei, amenințându-l cu omor.

Prin aceste acțiuni Baciu Ion a trezit apariția la cet. Bodean Andrei a temerii pentru viață lui, circumstanță în virtutea căreia a existat pericolul realizării amenințărilor cu omor, pe care el le-a expus în privința lui.

Acțiunile inculpatului Baciu Ion au fost încadrate în baza art.155 Cod penal,

amenințarea cu omor în circumstanțe în care a existat pericolul realizării amenințării.

3. Sentința a fost atacată cu apel de către inculpat, solicitând casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care să fie achitat, de comiterea infracțiunii prevăzute de art.155 Cod penal, pe motivul că, fapta nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii.

În motivarea apelului a invocat că probe prezentate de către partea acuzării nu dovedesc vinovăția inculpatului, nu au fost prezentate probe concludente care ar putea fi puse la baza sentinței de condamnare.

De asemenea, a susținut că declarațiile depuse de partea vătămată cât și a martorilor acuzării, le consideră neobiective, deoarece la fiecare etapă a procesului penal au depus declarații contradictorii, ducând instanța în eroare.

3.1. Avocatul Pascari Iulian în numele părții vătămate Bodean Andrei, a contestat sentința cu apel, solicitând casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care inculpatului Baci Ion să-i fie aplicată o pedeapsă mai aspră, iar acțiunea civilă să fie admisă integral.

În argumentarea apelului a invocat blândețea pedepsei aplicate inculpatului, considerând că aceasta nu este echitabilă cu urmările comiterii infracțiunii.

De asemenea, a invocat dezacordul său cu soluția instanței de fond, care a admis parțial acțiunea civilă privind încasarea prejudiciului moral cât și a cheltuielilor de asistență juridică.

Concomitent a solicitat și casarea încheierii din 31 mai 2018, prin care plângerea înaintată de către Iulian Pascari asupra ordonanței emise de către procurorul din cadrul Procuraturii Rîșcani Livia Donos la data de 21 februarie 2018 în cadrul cauzei penale nr.2017300396 s-a transmis spre anexare la materialele cauzei penale nr.1-119/2018 de învinuire a lui Baci Ion în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.155 Cod penal, pentru examinarea cu fondul cauzei; casarea încheierii din 21 ianuarie 2019, prin care s-a respins plângerea înaintată de către Iulian Pascari în interesele părții vătămate Bodean Andrei privind anularea ordonanței emise de către procurorul Livia Donos la data de 21 februarie 2018 și ordonanței procurorului ierarhic superior Olga Gaugaș din 3 aprilie 2018, cu obligarea procurorului de a lichida încălcările depistate, în cauza penală de învinuire a lui Baci Ion de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.155 Cod penal; casarea încheierii din 21 ianuarie 2019, prin care s-a respins cererea înaintată de către Iulian Pascari în interesele părții vătămate Bodean Andrei privind recuzarea procurorului Livia Donos.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 09 noiembrie 2021, au fost respinse ca nefondate, apelurile declarate, cu menținerea sentinței fără modificări.

A fost admisă cererea părții vătămate Bodean Andrei cu privire la încasarea cheltuielilor de asistență juridică, fiind dispusă încasarea din contul lui Baci Ion în beneficiul lui Bodean Andrei, cheltuielile de asistență juridică în mărime de 3 000 lei.

4.1. În motivarea soluției emise, instanța de apel a menționat că, prima instanță a respectat normele procesuale, a verificat complet, sub toate aspectele și în mod obiectiv circumstanțele cauzei și a dat probelor administrate o apreciere legală din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, iar tuturor în ansamblu din punct de vedere al coroborării lor, corect ajungând la concluzia privind vinovăția inculpatului Baci Ion în comiterea infracțiunii prevăzute de art.155 Cod penal,

calificarea faptei fiind corectă precum și măsura de pedeapsă.

Instanța de apel a conchis că, deși inculpatul Baciou Ion neagă comiterea faptei imputate, soluția primei instanțe privind vinovăția acestuia în comiterea infracțiunii prevăzute de art.155 Cod penal, se bazează pe elementele de fapt dobândite din declarațiile părții vătămate Bodean Andrei (f.d.94-97, vol. II); declarațiile martorilor Scacodub Anatolie (f.d.98-101, vol. II); Ciubotaru Emil (f.d.103-104, vol. II); Placinta Eduard (f.d.127-130, vol. II); Baciou Victor (f.d.131-135, vol. II); Borș Constantin (f.d.136-137, vol. II); precum și din probele scrise ale cauzei penale, verificate și în ședința instanței de apel suplimentar, care sunt: raportul nr. 4036 din 01.10.2017 privind înștiințarea telefonică, prin care a fost comunicat că a fost blocat drumul și a avut loc un conflict (f.d.8, vol. I); raportul colaboratorului de poliție Vasilos L. din 01.10.2017, în baza căruia a fost înregistrat un material (f.d.10-11, vol. I); procesul-verbal de constatare a infracțiunii din 03.10.2017 (f.d.12, vol. I); plângerea de la Scacodub Anatolie din 02.10.2017 (f.d.14, vol. I); ordonanța privind recunoașterea obiectelor drept corpuri delictive în procesul contravențional din 02.10.2017 (f.d.43-44, vol. I); raportul de constatare nr. 240 din 02.10.2018 (f.d.49-50, vol. I); ordonanța de ridicare din 26.12.2017, potrivit căreia a fost ridicată o armă de vânătoare de la Baciou Ion (f.d.90, vol. I); procesul-verbal de ridicare din 26.12.2017 și planșa fotografică (f.d.91-94, vol. I); ordonanța de recunoaștere a obiectului drept corp delict din 26.12.2017 (f.d.95, vol. I); procesul-verbal de confruntare între martorul Baciou Victor și partea vătămată Bodean Andrei din 23.03.2018 (f.d.200-204, vol. I); procesul-verbal de confruntare între martorul Baciou Victor și martorul Placinta Eduard din 23.03.2018 (f.d.205-207, vol. I); procesul-verbal de confruntare între martorul Baciou Victor și martorul Scacodub Anatoli din 23.03.2018 (f.d.208-211, vol. I); procesul-verbal de confruntare între martorul Baciou Victor și martorul Ciubotaru Emil din 20.04.2018 (f.d.212-214, vol. I).

Astfel, instanța de apel a precizat că, argumentele inculpatului privind nevinovăția în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.155 Cod penal, sunt contradictorii circumstanțelor de fapt stabilite de către prima instanță, precum și de către instanța de apel pe parcursul judecării cauzei.

Instanța de apel a reținut că, atât în ședința primei instanțe, precum și în ședința instanței de apel, s-a demonstrat cu certitudine că inculpatul Baciou Ion la data de 01 octombrie 2017, aproximativ ora 20:45, deplasându-se cu automobilul de model „Volkswagen Polo” cu numărul de înmatriculare xxxx, la volanul căruia se afla cet. Baciou Victor, pe traseul M5, în apropierea s. Corlăteni raionul Rîșcani, forțat au stopat pe acostamentul traseului automobilul de model „Renault Cango” cu numărul de înmatriculare xxxx, condus de cet. Bodean Andrei, cu care au inițiat un conflict. În cadrul conflictului cet. Baciou Ion Victor, având la sine arma de vânătoare de model „Benelli” cu seria nr. xxxx, a îndreptat-o în direcția cet. Bodean Andrei, amenințându-l cu omor.

Declarațiile inculpatului Baciou Ion potrivit cărora a susținut în instanța de apel nevinovăția sa în învinuirea înaintată, instanța de apel le-a apreciat ca fiind un mod de apărare a acestuia pentru a evita răspunderea penală.

Prin urmare, instanța de apel a conchis că la stabilirea categoriei și termenului pedepsei penale, respectând prevederile art.art.61, 75 Cod penal, prima instanță a ținut cont de scopul pedepsei penale pentru restabilirea echității sociale, corectarea

condamnatului și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni, de criteriile generale de individualizare a pedepsei penale, de faptul că potrivit art.16 alin.(3) Cod penal, infracțiunea incriminată inculpatului face parte din categoria infracțiunilor mai puțin grave, și că acestea atentează la viața persoanei, de urmările prejudiciabile, de motivul săvârșirii infracțiunii, de persoana inculpatului, care nu are antecedente penale, de faptul că la locul de trai se caracterizează pozitiv, de faptul că are loc permanent de muncă, de atitudinea societății față de pedeapsa penală ce urmează a fi stabilită inculpatului pentru faptele săvârșite, aceasta corect stabilindu-i inculpatului pedeapsa sub formă de amendă în limitele articolului incriminat.

În acest sens, instanța de apel a conchis că nu s-a stabilit un careva temei de a considera că pedeapsa stabilită inculpatului este prea blândă, reținând că argumentele avocatului Pascari Iulian nu pot fi apreciate ca temei în vederea aplicării unei pedepse mai aspre inculpatului Baci Ion.

Totodată, instanța de apel a respins ca neîntemeiată solicitarea avocatului Pascari Iulian privind casarea încheierii din 31 mai 2018, prin care plângerea înaintată de către Pascari Iulian asupra ordonanței din 21 februarie 2018 în cauza penală nr.2017300396 s-a transmis spre anexare la materialele cauzei penale nr.1-119/2018 de învinuire a lui Baci Ion în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.155 Cod penal pentru examinarea cu fondul cauzei, or, în conformitate cu art.297 alin.(4) Cod de procedură penală, toate cererile, plângerile și demersurile înaintate după trimiterea cauzei în judecată se soluționează de către instanța care judecă cauză. Astfel, examinarea în fond a plângerii depuse de avocatul Pascari Iulian nu a fost începută, iar cauza penală de învinuirea lui Baci Ion în comiterea infracțiunii prevăzute de art.155 Cod penal deja se afla spre examinare în Judecătoria Drochia, sediul Rîșcani, instanța de fond just a ajuns la concluzia de a transmite plângerea spre anexare și examinare cu fondul cauzei penale nr.1-119/2018, de învinuire a lui Baci Ion în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.155 Cod penal,.

De asemenea, instanța de apel a apreciat ca fiind neîntemeiată solicitarea avocatului Pascari Iulian privind casarea încheierii din 21 ianuarie 2019, prin care instanța de fond a respins ca neîntemeiată plângerea privind anularea ordonanței din 21 februarie 2018 și ordonanței din 3 aprilie 2018, cu obligarea procurorului de a lichida încălcările depistate în cauza penală de învinuire a lui Baci Ion de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.155 Cod penal. Verificând materialele cauzei și cercetând ordonanțele emise de către procurori sub aspectul legalității, instanța de fond just a constatat că, în cadrul procesului penal, au fost întreprinse toate acțiunile legale în vederea cercetării sub toate aspectele, complet și obiectiv a circumstanțelor cauzei. Având în vedere că, nu au fost stabilite încălcări de ordin procesual sau material la etapa urmăririi penale și ordonanțele contestate au fost emise în conformitate cu legislația procesual-penală, instanța de fond corect a ajuns la concluzia de a respinge ca neîntemeiată plângerea înaintată de către Pascari Iulian privind anularea ordonanțelor contestate.

La fel, instanța de apel a respins ca neîntemeiată solicitarea avocatului Pascari Iulian privind casarea încheierii din 21 ianuarie 2019, prin care instanța de fond a respins cererea privind recuzarea procurorului Livia Donos, or, circumstanțele invocate în cererea de recuzare nu întrunesc condițiile invocate în art.33 Cod de procedură penală, iar faptul că procurorul Livia Donos a respins demersurile părții vătămate

Bodean Andrei nu constituie temei de apariție a unor suspiciuni în ce privește imparțialitatea și obiectivitatea procurorului.

De asemenea, instanța de apel a menționat că, partea vătămată Bodean Andrei a fost recunoscut ca parte civilă pe dosar, depunând și o cerere de recuperare a cheltuielilor de asistență juridică, invocând că a suportat cheltuieli de asistență juridică la examinarea cauzei în ordine de apel în sumă de 3 000 lei.

În contextul dat, instanța de apel ținând cont de prevederile art.art.23 alin.(2), 61 alin.(1), 225, 384 alin.(1) și (3), 219 alin.(1) Cod de procedură penală și art.1998 alin.(1) Cod civil, a considerat ca fiind întemeiată solicitarea părții vătămate Bodean Andrei privind încasarea cheltuielilor de asistență juridică de la inculpat, deoarece din materialele cauzei penale s-a constatat cu certitudine a vinovăției inculpatului Baci Ion în comiterea infracțiunii incriminate, iar prin acțiunile inculpatului părții vătămate Bodean Andrei i-a fost cauzat în mod inevitabil un prejudiciu material în mărime de 3000 lei, ce constituie cheltuielile de asistență juridică suportate în legătură cu examinarea prezentei cauze în ordine de apel, menționând că din materialele cauzei rezultă cu certitudine că atât în cadrul urmăririi penale, cât și în cadrul examinării în fond și în ordine de apel a cauzei penale de învinuire a lui Baci Ion, partea vătămată Bodean Andrei a fost reprezentat de către avocatul Pascari Iulian, pentru serviciile căruia partea vătămată Bodean Andrei a achitat suma în mărime de 3 000 lei, achitarea căreia se confirmă prin bonul de plată seria YL nr.649172 din 04.08.2020, instanța de apel a considerat necesar de a încasa de la inculpatul Baci Ion în beneficiul părții vătămate Bodean Andrei cheltuielile de asistență juridică în mărime de 3 000 lei.

5. Decizia instanței de apel este atacată cu recurs ordinar de către partea vătămată Bodean Andrei, prin care, fără a invoca careva temei prevăzut la art.427 alin.(1) Cod de procedură penală, solicită casarea acesteia, cu remiterea cauzei la rejudecare.

În argumentarea recursului, recurentul a invocat aceleași argumente pe care le-a menționat partea apărării în cererea de apel, descrise în pct.3.1. a prezentei decizii, indicând că instanța de apel nu a atras atenție la argumentele apărării - părții vătămate, privind încălcările procesuale, precum și dubiile în ceea ce privește săvârșirea infracțiunii, fără a fi luate în considerație poziția apărării părții vătămate, limitându-se la aprecierea critică a probelor apărării, însă fără a motiva această poziție.

6. Procurorul a prezentat referință pe marginea recursului depus de partea vătămată Bodean Andrei, și a pledat pentru inadmisibilitatea acestuia, ca fiind declarat peste termen.

7. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal conchide asupra inadmisibilității acestuia din următoarele considerente.

Potrivit art.432 alin.(2) pct.2) Cod de procedură penală instanța de recurs, examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărârii instanței de apel, fără citarea părților, este în drept să decidă asupra inadmisibilității acestuia în cazul în care constată că este declarat peste termen.

În conformitate cu prevederile art.422 Cod de procedură penală, termenul de recurs este de 30 de zile de la data pronunțării deciziei.

Analizând materialele cauzei, Colegiul penal constată, că conform procesului-verbal al ședinței de judecată din 09 noiembrie 2021 (f.d.57-58 verso, vol. III), a fost pronunțat dispozitivul deciziei instanței de apel în prezența părții vătămate Bodean

Andrei, cu înștiințarea despre pronunțarea deciziei integrale, pentru data de 07 decembrie 2021, ședința de judecată fiind amânată pentru data de 28 decembrie 2021.

Reieșind din actele cauzei, rezultă că, la data stabilită – 28 decembrie 2021, partea vătămată Bodean Andrei, din motive necunoscute, nu s-a prezentat la pronunțarea deciziei motivate, însă la 29 decembrie 2021, în adresa acestuia a fost expediată copia deciziei, potrivit scrisorii anexate la dosar (f.d.71, vol. III).

Potrivit art.319 alin.(2) Cod de procedură penală, partea prezentă la un termen de judecată nu mai este citată pentru termenele ulterioare, chiar dacă va lipsi la vreunul dintre aceste termene. Din conținutul acestei norme, se desprinde faptul că, dacă partea, cunoscând despre data următoarei ședințe, nu se prezintă la aceasta, consecințele neprezentării îi sunt imputabile, iar despre rezultatele ședinței partea urmează să se documenta individual. Or, cele consemnate supra sunt subsecvente și speței date, adică faptul că partea vătămată nu s-a prezentat la ședința de judecată la care a fost pronunțată decizia integrală a instanței de apel, nu îl absolvă de a declara în termen recursul ordinar.

În același context, este important de a menționa că, la pronunțarea hotărârii integrale legea nu solicită obligatoriu prezența părților, iar pentru părțile care nu s-au prezentat la pronunțarea sentinței, se consideră că au luat cunoștință de conținutul hotărârii motivate la data pronunțării, mai mult că hotărârile se plasează pe portalul web al instanței de judecată, astfel devenind publice pentru toți. Călăuzitoare în acest sens este și practica judiciară, potrivit căreia s-a statuat că neprezentarea părților, care au fost legal citate la ședința de judecată, dar s-au eschivat de a se prezenta, termenul de atac și pentru acestea oricum se calculează din momentul pronunțării hotărârii integrale.

Astfel, Colegiul penal menționează că, potrivit prevederilor art.422 Cod de procedură penală, termenul de declarare a recursului împotriva deciziei instanței de apel, curge de la data pronunțării acesteia.

Așadar, conform art.422 Cod de procedură penală, termenul de declarare a recursului a început să curgă din 29 decembrie 2021, ultima zi pentru declararea recursului fiind 28 ianuarie 2022, pe când recursul declarat de partea vătămată Bodean Andrei a fost depus la 10 februarie 2022, cu omiterea termenului stabilit de lege.

În contextul celor enunțate mai sus, Colegiul penal remarcă faptul că, termenul de recurs este absolut și are caracter imperativ, în sensul că depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac, iar recursul declarat după expirarea termenului se va respinge ca inadmisibil fiind tardiv, deoarece legea procesual-penală ce reglementează procedura examinării recursului ordinar, nu prevede posibilitatea de repunere în termen a recursului.

Mai mult, Colegiul penal notează că, o astfel de soluție este compatibilă cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil, în sensul art.6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, având în vedere că prelungirea nejustificată a termenului pentru exercitarea apelului/recursului ar împiedica rămânerea irevocabilă, ca urmare a expirării termenului de atac, a hotărârii judecătorești emise în instanța de fond și ar leza, în acest mod, principiul securității raporturilor juridice. În hotărârea CtEDO pronunțată în cauza *Ponomariov vs Ucraina* (03 aprilie 2008) Curtea Europeană a notat că, deși în speță nu era vorba despre desființarea unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile în urma admiterii unei căi extraordinare de atac în lumina unor circumstanțe noi descoperite, ci de redeschiderea unui proces prin repunerea în termenul de introducere a unei căi ordinare

de atac, totuși, reînnoirea acestui termen pentru motive neconvingătoare, reprezintă o decizie care ar putea înfrânge principiul securității raporturilor juridice într-un mod similar cu o cale extraordinară de atac.

Colegiul penal reține și jurisprudența CtEDO în hotărârea pronunțată în cauza *Bodiu vs. Republica Moldova* din 18 iunie 2019 (cererea nr. 7516/10), în care Curtea a statuat că admiterea cererii de recurs după o perioadă de timp considerabilă și în absența oricărei explicații plauzibile cu privire la motivul pentru care partea s-a aflat în imposibilitate de a se adresa mai devreme, s-a soldat cu ignorarea unui întreg proces judiciar, și în consecință s-a constatat încălcarea principiului securității raporturilor juridice și a dreptului la un proces echitabil garantat de art.6§1 CEDO.

În astfel de circumstanțe, rezultă că recursul declarat de partea vătămată Bodean Andrei, urmează a fi respins ca inadmisibil, deoarece este depus peste termen.

8. În temeiul art.432 alin.(2) pct.2) Cod de procedură penală, Colegiul penal

DECIDE :

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de către partea vătămată Bodean Andrei, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 09 noiembrie 2021, în cauza penală în privința lui *Baciu Ion xxxx*, ca fiind declarat peste termen.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată la 07 septembrie 2022.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Țurcan Anatolie

Plămădeală Ghenadie